

Όνομα της πρακτικής:
Σεμινάρια ηλεκτρονικής μάθησης για την καταπολέμηση της απάτης και της διαφθοράς

Χώρα:
Λετονία

Κατηγορία της πρακτικής:

- Κατάρτιση

Στοιχεία επικοινωνίας:

- Λετονική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης (σε συνεργασία με τους οργανισμούς PI Latvia – Delna & KNAB - Υπηρεσία Πρόληψης και Καταπολέμησης της Διαφθοράς)
- <https://www.vas.gov.lv/en/>
- vas@vas.gov.lv

Κίνδυνοι απάτης που καταπολεμώνται

- Σύγκρουση συμφερόντων
- Αποφυγή ή χειραγώγηση των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων
- Μηχανισμοί απάτης (π.χ. φορολογική απάτη, λαθρεμπόριο)
- Φοροδιαφυγή
- Δωροδοκία και λοιπά αδικήματα διαφθοράς και κίνδυνοι
- Αθέμιτη σύμπραξη
- Διασύνδεση μεταξύ παραοικονομίας και διαφθοράς

Πλαίσιο και στόχος/-οι

Η **Λετονική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης (LSPA)** αποτελεί το μεγαλύτερο κέντρο κατάρτισης για ανώτερους δημόσιους υπαλλήλους και υπαλλήλους της δημόσιας διοίκησης στη Λετονία. Σύμφωνα με τον κανονισμό υπ' αριθ. 389 του υπουργικού συμβουλίου της Δημοκρατίας της Λετονίας, η σχολή LSPA ξεκίνησε δύο έργα με τη χρηματοδότηση του ΕΚΤ στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος «Ανάπτυξη και Απασχόληση». **Ένα από τα έργα, με τίτλο «Επαγγελματική ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων στη δημόσια διοίκηση για την πρόληψη της διαφθοράς και τον περιορισμό της παραοικονομίας» (έργο ΕΚΤ Νο.3.4.2.0/15/I/002), αποσκοπεί στην εκπαίδευση των εργαζομένων του δημόσιου τομέα σχετικά με την πρόληψη της διαφθοράς. Το έργο ξεκίνησε το 2016, αναμένεται να ολοκληρωθεί στα μέσα Ιουνίου 2022 και έχει προϋπολογισμό 2 863 077 ευρώ¹.**

Κύριος στόχος είναι ο περιορισμός της παραοικονομίας και της διαφθοράς. Το μέτρο διασφαλίζει ότι οι εργαζόμενοι στη δημόσια διοίκηση παρακολουθούν κατάρτιση (μεταξύ άλλων και διαδικτυακά μαθήματα) και ανταλλάσσουν εμπειρίες σε ειδικές και γενικές δεξιότητες. Από το 2016 έχουν διοργανωθεί περισσότερες από 130 εθνικές και διεθνείς εκδηλώσεις (με 7 500 συμμετέχοντες) στο πλαίσιο του έργου. Οι συνεδρίες κατάρτισης περιλάμβαναν μια κοινή εισαγωγική ενότητα, 8 βασικές ενότητες (μεγάλης κλίμακας διά ζώσης κατάρτιση) και εξειδικευμένα μαθήματα².

¹ <https://www.vas.gov.lv/en/corruption-prevention-and-reduction-of-shadow-economy>

² https://www.vas.gov.lv/en/box/images/Par_mums/K%20projekta%20faktu%20lapa_2018_EN.pdf

https://www.vas.gov.lv/en/box/images/K_Project_target%20groups_ENG_25022020.pdf

Περιγραφή της πρακτικής

Τα διαδικτυακά μαθήματα αντιπροσωπεύουν ένα σχετικά μικρό αλλά πολύ καινοτόμο μέρος του έργου. Στόχος τους είναι η παροχή βασικών γνώσεων και η προώθηση κοινής αντίληψης για την παραοικονομία, η πρόληψη των συγκρούσεων συμφερόντων και της διαφθοράς, καθώς και οι πτυχές που αφορούν τον μετριασμό των φαινομένων αυτών μέσω διαδραστικής μάθησης, τόσο σε εισαγωγικό όσο και σε πιο προηγμένο επίπεδο. Οι συμμετέχοντες έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιούν τις πλατφόρμες ηλεκτρονικής μάθησης σε κατάλληλο χρόνο και τόπο, μέσω έξυπνου τηλεφώνου, ταμπλέτας ή υπολογιστή με σύνδεση στο διαδίκτυο.

Η ανάπτυξη διαδικτυακών μαθημάτων είναι αποτέλεσμα διαβουλεύσεων με όλους τους σχετικούς φορείς: φορείς του δημόσιου τομέα, ΜΚΟ και κοινωνικοί εταίροι. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται ότι κατά την κατάρτιση καλύπτονται οι πραγματικές ανάγκες του κοινού-στόχου. Τα διαδικτυακά μαθήματα είναι διαθέσιμα στο κοινό-στόχο (τους φορείς του δημόσιου τομέα και της τοπικής αυτοδιοίκησης) σε απευθείας σύνδεση και δωρεάν. **Περισσότερα διαδικτυακά μαθήματα προσφέρονται σε 176 000 περίπου δυνητικούς υποψηφίους, οι οποίοι είναι υπάλληλοι και ανώτερα στελέχη κρατικών δημοσιονομικών φορέων (π.χ. όλων των υπουργείων και των υπαγόμενων σ' αυτά οργανισμών, ανεξάρτητων δημόσιων φορέων) και της τοπικής αυτοδιοίκησης.**

Το πρώτο διαδικτυακό μάθημα που υλοποιείται στο πλαίσιο του έργου με τον τίτλο «Περιορισμός της παραοικονομίας» παρέχει σχετικές βασικές γνώσεις και προωθεί μια κοινή αντίληψη για την παραοικονομία και τις δυνατότητες μείωσής της. Το διαδικτυακό μάθημα, το οποίο χρησιμοποιεί διαδραστικά εργαλεία μάθησης, ξεκίνησε το καλοκαίρι του 2019.

Το δεύτερο διαδικτυακό μάθημα με τον τίτλο «Πρόληψη της διαφθοράς», το οποίο επικεντρώνεται στην καταπολέμηση της διαφθοράς, την πρόληψη της σύγκρουσης συμφερόντων και σε πτυχές της επαγγελματικής δεοντολογίας, βρίσκεται στο στάδιο της ανάπτυξης και προγραμματίζεται να ξεκινήσει στα τέλη Αυγούστου του 2020. Το διαδικτυακό αυτό μάθημα αποτελείται από 10 ενότητες, καθεμία με σχετικά υποθέματα, 8 συνολικά ακαδημαϊκών ωρών. **Οι ενότητες είναι οι εξής:** «Τι είναι διαφθορά;», «Συνέπειες της διαφθοράς», «Φορείς για την πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς», «Καταπολέμηση της διαφθοράς στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα», «Σύγκρουση συμφερόντων», «Αξίες και δεοντολογία στη δημόσια διοίκηση», «Κίνδυνοι διαφθοράς», «Συνθήκες που ευνοούν τη διαφθορά και δράσεις σε περίπτωση δωροδοκίας» και «Καταγγελία δυσλειτουργιών». Η 10η ενότητα περιλαμβάνει ασκήσεις αυτοελέγχου. Το μάθημα αυτό, αν και μπορούν να το παρακολουθήσουν όλοι οι δημόσιοι διοικητικοί υπάλληλοι, απευθύνεται κυρίως στους υπαλλήλους ή τα στελέχη που η επαγγελματική τους πείρα είναι μικρότερη του 1 έτους.

Το δεύτερο διαδικτυακό μάθημα αναπτύχθηκε με συνεργασία της Λετονικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και του οργανισμού Transparency International Latvia (Delna). Στη δημιουργία του περιεχομένου συμμετείχαν επίσης εμπειρογνώμονες που εκπροσωπούν το Γραφείο Πρόληψης και Καταπολέμησης της Διαφθοράς (KNAB) και το Κέντρο Δημόσιας Πολιτικής (Providus). Οι εκπρόσωποι του KNAB ήταν σε επαφή με τους προγραμματιστές καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας για τη δημιουργία του διαδικτυακού μαθήματος.

Μοναδικά χαρακτηριστικά

- **Τα διαδικτυακά μαθήματα έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να είναι όσο το δυνατόν πιο διαδραστικά.** Οι ενότητες περιλαμβάνουν μόνο όσο κείμενο είναι απαραίτητο. Ως εκ τούτου, στα διαδικτυακά μαθήματα προτιμώνται πιο πρακτικές ασκήσεις και δραστηριότητες όπως η παντομίμα. Χρησιμοποιώντας ερωτήσεις και προσομοιώσεις συγκεκριμένων σεναρίων και καθιστώντας τα μαθήματα διαδραστικά, οι χρήστες έχουν τη δυνατότητα να εφαρμόζουν τις νέες γνώσεις τους ρεαλιστικά και να μαθαίνουν πώς να κάνουν τις επιλογές τους σ' ένα περιβάλλον χωρίς κινδύνους και χωρίς επικρίσεις. Αυτό το είδος μάθησης που βασίζεται στην εμπειρία βοηθά τα άτομα να αποκτήσουν χρήσιμες γνώσεις τόσο από τις επιτυχίες όσο και από τις αποτυχίες τους — στοιχεία που γενικά οδηγούν σε καλύτερη λήψη αποφάσεων επάνω στη δουλειά.
- **Η στενή συνεργασία μεταξύ των τριών αναπτυξιακών εταιρών — LSPA, Delna & KNAB — προσδίδει αξιοπιστία στα μαθήματα και εξασφαλίζει ότι το υλικό είναι σωστά ισορροπημένο.** Χάρη σ' αυτή την εταιρική σχέση, οι προγραμματιστές είναι σε θέση να επινοήσουν εργαλεία και διαδικασίες τα οποία να στοχεύουν καλύτερα συγκεκριμένους τομείς κινδύνου. Η συνεργασία μειώνει επίσης την πιθανότητα αλληλεπικάλυψης των εργασιών και συμβάλλει στην ευθυγράμμιση των

στρατηγικών για την καταπολέμηση της απάτης και της διαφθοράς. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα διαδικτυακά μαθήματα δεν μπορούν να αντικαταστήσουν πλήρως τα διά ζώσης μαθήματα μέσα σε μια τάξη, αλλά πρόκειται να κάνουν πολύ ευκολότερη την κατάρτιση κατά της διαφθοράς για μεγάλο αριθμό εκπαιδευομένων (η ζήτηση για κατάρτιση κατά της διαφθοράς είναι ιδιαίτερα αυξημένη στη χώρα) και να είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικά στην κατάρτιση ατόμων με μικρή εμπειρία.

Εκβάσεις και αποτελέσματα

Τον Οκτώβριο του 2019 πραγματοποιήθηκε έρευνα μεταξύ των συμμετεχόντων στο πρώτο διαδικτυακό μάθημα. **Ελήφθησαν 63 απαντήσεις από διάφορους δημόσιους φορείς.** Σχεδόν όλες οι παρατηρήσεις από την πλευρά των χρηστών ήταν πολύ θετικές (πολλές ήταν και οι θετικές παρατηρήσεις που ελήφθησαν τον Ιούνιο του 2020). (10 βαθμοί κατ' ανώτατο όριο):

- Συνάφεια των θεμάτων του μαθήματος και βαθμός επικαιροποίησής τους: 8,9
- Πληρότητα του περιεχομένου: 8,3
- Πρακτική εφαρμογή του μαθήματος: 8,0

Πολλοί από τους απαντήσαντες τόνισαν τις ακόλουθες θετικές πτυχές:

- η ηλεκτρονική μάθηση διευκολύνει πολύ τον χρήστη και είναι πολύ λιγότερο χρονοβόρα σε σύγκριση με τη μάθηση που απαιτεί φυσική παρουσία,
- πληρότητα των πληροφοριών (π.χ. περισσότερες επιλογές για την εξοικείωση με διάφορα δεδομένα της έρευνας και γνωμοδοτήσεις εμπειρογνομόνων· καλή ποιότητα των δεδομένων) στο μάθημα,
- διαδραστικά και φιλικά προς τον χρήστη χαρακτηριστικά, καθώς και λακωνική αντανάκλαση των πληροφοριών και σύντομες περιλήψεις έπειτα από κάθε ενότητα κατάρτισης, διευκολύνουν την αφομοίωση των πληροφοριών,
- το σύστημα αυτοελέγχου είναι πολύ αποτελεσματικό.

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες αντέδρασαν θετικά στην ποιότητα και τη δομή του μαθήματος, καθώς και στις ευκαιρίες ανάπτυξης ικανοτήτων που παρέχει. **Αρκετοί από τους συμμετέχοντες στην κατάρτιση πρότειναν να προσαρμοστούν κι άλλα μαθήματα που γίνονται με φυσική παρουσία στη μορφή της ηλεκτρονικής μάθησης.**

Βασικοί παράγοντες επιτυχίας

Σημαντικό ρόλο στη διαδικασία αυτή διαδραματίζει το ενδιαφέρον που επιδεικνύει ο εκάστοτε οργανισμός για τη διαχείριση και τη γνώση του τρόπου με τον οποίο μπορούν να εφαρμοστούν εσωτερικά μέτρα οργάνωσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Στον τομέα της εκπαίδευσης, στόχος είναι να προωθηθεί η ευαισθητοποίηση σχετικά με τις αρνητικές συνέπειες της διαφθοράς και να εξηγηθεί ο τρόπος πρόληψης και καταπολέμησης της διαφθοράς. Για τον σκοπό αυτό, η γνώση και η κατανόηση των δημόσιων υπαλλήλων όσον αφορά τα θέματα καταπολέμησης της διαφθοράς θα πρέπει να αξιολογούνται συχνά και, με βάση τα αποτελέσματα, θα πρέπει να διοργανώνονται εκπαιδευτικές δραστηριότητες σε τομείς όπως η νομοθεσία κατά της διαφθοράς.

Βασικά βήματα που θα οδηγήσουν στην επιτυχία της πρακτικής:

- **ανάπτυξη και εφαρμογή στρατηγικής δημοσίων σχέσεων που θα προωθήσει τη σημασία της πρακτικής αυτής για τους δημόσιους φορείς και τους δημόσιους υπαλλήλους.** Σκοπός είναι να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή στο μάθημα, καθώς δεν είναι υποχρεωτικό·
- συχνή ενημέρωση του κοινού σχετικά με περιπτώσεις διαφθοράς που διαπιστώνονται και τις γενικές τάσεις της, καθώς και σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνονται για την πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Προκλήσεις που προέκυψαν και διδάγματα που αντλήθηκαν

Δεν αναφέρθηκαν σημαντικά τεχνικά προβλήματα ή προβλήματα σχετικά με τους χρήστες όσον αφορά τον πρώτο μάθημα. Όλα τα υλικά είναι προσβάσιμα επιγραμματικά σε μία θέση. Για την παρακολούθηση του διαδικτυακού μαθήματος δεν απαιτείται άδεια [ο σύνδεσμος με την τοποθεσία του μαθήματος κοινοποιείται μόνο σε δημόσιους φορείς (συμπεριλαμβάνονται οι δήμοι)].

Διδάγματα που αντλήθηκαν και προσαρμογές που έγιναν από το πρώτο διαδικτυακό μάθημα στο δεύτερο: συνέχιση της χρήσης επιτυχημένων λύσεων που περιλαμβάνονται στον πρώτο μάθημα, π.χ. σύντομες περιλήψεις μετά από υποθέματα, αυτοέλεγχος, πρακτικά παραδείγματα και διαδραστικά χαρακτηριστικά. Διεύρυνση της χρήσης ενημερωτικών γραφημάτων, πρακτικές συστάσεις, πιο συνοπτικά πορίσματα της διεξαχθείσας έρευνας. Τερματισμός της χρήσης της λύσης του «ψηφιακού βοηθού» (μιας ανθρώπινης φιγούρας που εξηγούσε τον τρόπο χρήσης του μαθήματος και διευκρίνιζε ορισμένες ερωτήσεις), καθώς ορισμένοι χρήστες τη θεώρησαν υπερβολικά παρεμβατική. Διευκρινίσεις και βοήθεια εξακολουθούν να παρέχονται, αλλά με διαφορετικό τρόπο. **Μετά τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν πολλοί συμμετέχοντες, υιοθετήθηκε μια λύση για πρόσθετες πληροφορίες (π.χ. αν κάποιος επιθυμεί να διερευνήσει ένα ζήτημα με περισσότερες λεπτομέρειες).** Επιπλέον, βελτιώθηκαν οι μεταβάσεις από ένα υποθέμα κατάρτισης στο άλλο, καθώς και η πλοήγηση εντός των κεφαλαίων του μαθήματος. Δόθηκε επίσης μεγαλύτερη προσοχή στην οπτική ελκυστικότητα και στη διαισθητική αντίληψη του μαθήματος.

Δυνατότητες μεταφοράς

Παρόμοια διαδικτυακά μαθήματα έχουν υλοποιηθεί σε διάφορες πλατφόρμες. Ένα παράδειγμα είναι το διαδικτυακό μάθημα με θέμα «Κοινωνικές συνέπειες της διαφθοράς, η διαφθορά στις επιχειρήσεις και η διαφθορά στη δημόσια διοίκηση» το οποίο διοργανώθηκε από την Κεντρική Υπηρεσία Καταπολέμησης της Διαφθοράς της Πολωνίας σε ειδική διαδικτυακή πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης και το οποίο προσφέρεται στην πολωνική και την αγγλική γλώσσα (<https://szkolenia-antykorupcyjne.edu.pl/>). **Το σουηδικό Υπουργείο Εξωτερικών και το Παγκόσμιο Δίκτυο Συμβουλών ανέπτυξαν επίσης δωρεάν μαθήματα ηλεκτρονικής μάθησης για την καταπολέμηση της διαφθοράς.** Αυτό το διαδραστικό μάθημα αποσκοπεί στην αύξηση της ευαισθητοποίησης των εταιρειών σχετικά με τους κινδύνους της διαφθοράς και παρουσιάζει τρόπους για τον μετριασμό των κινδύνων αυτών. **Επιπλέον, το Υπουργείο Εξωτερικών της Δανίας ανέπτυξε σειρά μαθημάτων ηλεκτρονικής μάθησης που ενδιαφέρουν τόσο τους εσωτερικούς όσο και τους εξωτερικούς εταίρους και διατίθενται δωρεάν.** Ειδικότερα, το διαδικτυακό μάθημα για την καταπολέμηση της διαφθοράς είναι υποχρεωτικό για όλους τους υπαλλήλους που εργάζονται στο Υπουργείο Εξωτερικών της Δανίας (ΥΠΕΞ) στην Κολεγγάη και σε αποστολές στο εξωτερικό, καθώς και για τους συμβούλους που απασχολούνται από το ΥΠΕΞ³.

³ <https://um.dk/en/about-us/e-learning/anti-corruption/>